

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

DOI: 10.25140/2410-9576-2020-2(21)-67-72

УДК 338.43:330.837(477)
JEL Classification : Q18, B52**О. Л. Гальцова**, д. е. н.,
професор,
О. І. Трохимець, д. е. н.,
професор**ОСОБЛИВОСТІ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

Анотація. Актуальність інституційного забезпечення розвитку аграрного сектору економіки зумовлена тим, що інституціональні перетворення в цій сфері здійснюються у процесі реформування аграрних відносин.

У сучасних умовах проведення державної аграрної політики передбачає розробку й впровадження стратегічної концепції розвитку села та існування інституційної мережі для її реалізації.

Такі вчені як О. Л. Гальцова, П. Т. Саблук, М. І. Пугачов, О. В. Анисенко, Ю. М. Лопатинський, В. І. Кицяк, С. Урба у своїх наукових працях приділили увагу даному питанню.

Не до кінця залишаються вивченими інституційне забезпечення та розвиток аграрного сектору в умовах трансформаційних змін національної економіки, а також проблеми, що стосуються закономірностей і особливостей ринкових аграрних перетворень.

Основною метою статті є аналіз особливостей інституційного забезпечення розвитку аграрного сектору економіки України.

У статті досліджено нормативно-правове забезпечення процесу інституційного забезпечення розвитку аграрного сектору економіки України. Визначено сучасний стан та основні проблеми при здійсненні інституційних перетворень за умов трансформаційних змін. Встановлено, що прогресивні інституціональні зміни аграрного сектору не дадуть бажаного ефекту без аналогічних змін у всій економіці України.

Проблема щодо повільного інституційного забезпечення розвитку аграрного сектору залежить від наступних факторів, а саме небажання займатися складними питаннями, інерційність застарілих установ та процедур, сприйняття загрози з боку відповідних частин державного сектору, зокрема самого дослідницького сектору.

Ключові слова: інституційне забезпечення; аграрний сектор; національна економіка; інститут; соціально-економічний розвиток.

Актуальність теми дослідження. Актуальність інституційного забезпечення розвитку аграрного сектору економіки зумовлена тим, що інституціональні перетворення в цій сфері здійснюються у процесі реформування аграрних відносин. Ці напрями реформування взаємопов'язані між собою, оскільки впливають на загальний стан та розвиток аграрного сектору України.

Інституційна структура аграрного сектору - це складна соціально-економічна система, що містить економічні, організаційні, правові, морально-етичні елементи. Розвиток суспільства в процесі ринкової трансформації призводить до зміни ролі окремих інститутів та їх значення. За останні десятиліття у світовій і українській економічній науці набули поширення ідеї інституціоналізму. Вивчення системи відносин між державою й господарюючими суб'єктами, індивідуумами й державою, господарюючими суб'єктами й іншими індивідуумами, а також між організаціями, що забезпечують функціонування цієї системи, у широкому значенні включається в поняття інституціоналізму.

Постановка проблеми. У сучасних умовах проведення державної аграрної політики передбачає розробку й впровадження стратегічної концепції розвитку села та існування інституційної мережі для її реалізації. Нові перспективи ринкових перетворень аграрної сфери, безумовно, пов'язані з наступними інституціональними змінами. При цьому визначальна роль належить інституційному забезпеченню розвитку аграрного сектору України.

Розвиток теоретичних і методичних основ сучасних інституціональних перетворень в АПК в умовах перехідної економіки пов'язаний з пошуком найбільш раціональних шляхів вирішення завдань соціально-економічного розвитку аграрного сектору економіки. Незадовільні результати реформи українського села є уроком неприпустимості зневаги сучасним рівнем економічного знання, ігнорування необхідності інституціональних змін як основи радикальних перетворень.

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Проте, сучасний стан аграрного сектору, не дозволяє дати достовірну оцінку змінам, що відбулися під впливом реформ, і зумовлює необхідність застосування комплексного підходу до трансформаційних змін.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Особливу увагу інституційному забезпеченню та розвитку аграрного сектора економіки України в умовах інституційних змін присвятив свої наукові дослідження О. Л. Гальцова, П. Т. Саблук, М. І. Пугачов, О. В. Анисенко, Ю. М. Лопатинський, В. І. Кифяк, С. Урба. Так, у своїх працях М. І. Пугачов «визначав шляхи розвитку аграрної сфери національної в контексті змін інституційного характеру з урахуванням ризиків і можливостей імплементації державної політики» [7]. Також особливу увагу приділено визначенню періодам змін інституційного середовища.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. На жаль, економічна наука недостатньо активно досліджує це важливе соціально-економічне явища на сучасному етапі формування суспільного устрою. Водночас, поглибленого дослідження потребують проблеми, що стосуються закономірностей і особливостей ринкових аграрних трансформацій в Україні як частини загального процесу інституційного забезпечення розвитку аграрного сектору.

Постановка завдання. Метою даної роботи є аналіз особливостей інституційного забезпечення розвитку аграрного сектору економіки України

Виклад основного матеріалу дослідження. Розпорядженням КМУ від 17 жовтня 2013 року була затверджена програма розвитку аграрного сектору на період до 2020 року [7, с. 16]. На той час Стратегія виступала як майбутнє бачення розвитку аграрного сектору України.

Так, на думку вчених Ю. М. Лопатинського та В. І. Кифяк [6, с. 113] «для аналізу інституційного забезпечення необхідно проаналізувати прийняття та реалізацію управлінських рішень. Верховна рада України відповідно до Конституції України є законодавчим органом, яка формує законодавче забезпечення аграрного розвитку та механізм процесуальних дій їх реалізації. Верховна рада України визначає механізм реалізації загальнодержавних програм соціально-економічного розвитку через формування системи видів відповідальності та фінансового забезпечення. Регулятивну політику в аграрному секторі здійснюють Президент України, Кабінет міністрів України, Національний банк України, органи державної влади та спеціалізовані державні установи» [6, с. 114]. Необхідно наголосити, що спеціалізованим органом регулювання аграрного сектора є Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, яке відіграє одну з ключових ролей у формуванні забезпечення розвитку аграрного сектора інституційного характеру.

Водночас існує низка установ, які є учасниками процесу забезпечення розвитку аграрного сектора, а саме Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів [2], утворена у вересні 2014 на базі Державної ветеринарної та фітосанітарної служби і приєднанням до Служби, що утворилася, Державної інспекції з питань захисту прав споживачів і Державної санітарно-епідеміологічної служби – є центральним органом виконавчої влади; Національна академія аграрних наук України, основним завданням якої згідно Статуту є наукове забезпечення розвитку галузей агропромислового комплексу; Сільськогосподарське дорадництво виступає важливим елементом для подальшого розвитку аграрної сфери, має мережу сільськогосподарських дорадчих служб (працюють і надають дорадчі послуги на постійній основі 692 професійних сільськогосподарських дорадники, а також 777 експертів-дорадників, які внесені до державного Реєстру) [3].

С. Урба розглядає інституційне забезпечення розвитку аграрної сфери «як вплив інституцій з компонентами правового поля та організаційного механізму з його інфраструктурним, фінансовим, інвестиційним, інформаційним та іншими складовими» [5, с. 334]. Також, вчений наголошує, що «основними складовими, що формують інституційне забезпечення аграрної сфери національної економіки є такі складові як інституційно-правова та інституційно-організаційна. На нашу думку, повноцінність і достатність інституційно-правового поля регулювання розвитку аграрної сфери визначається ступенем охоплення конституційними нормами, законами та нормативно-правовими актами» [5, с. 334].

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

У цьому плані варто звернути увагу на правильність наступного зауваження Д. Норта щодо інституційних змін. «Навіть поверхневий перегляд варіантів політичного та економічного вибору на протязі історії і тепер чітко вказує на широкий розрив між намірами і досягненнями. Однак здатність інституційної моделі призводить до збільшення прибутків і додаткові суб'єктивні моделі гравців підказують, що, незважаючи на непередбачуваність короткострокових шляхів, загальний напрямок інституційного зміни на тривалий період можна передбачити і важко змінити на протилежний» [11].

Дослідження О. Л. Гальцової показують, що економічні інститути сільського господарства не можна розглядати ізольовано від економічних інститутів держави. Їх склад визначає в цілому економічну систему країни. Одним з основних і принципових питань в інституціональних перетвореннях економіки й для АПК зокрема є розвиток інституту власності. Зміни у формах власності й рівні усупільнення торкнулися не тільки агропромислового комплексу, а й інших сфер і галузей економіки країни. У результаті цього настав певний перелом у розвитку процесів діалектичної взаємодії форми й змісту, зумовлений власністю на основні засоби виробництва. Це положення має стати в сучасних умовах методичною основою для вдосконалювання форм організації в цілому й агропромислового виробництва зокрема.

Разом з тим сучасний етап розвитку АПК характеризується вдосконалюванням організаційних форм не тільки кооперації, а й інтеграції. Універсальне розгортання інтернаціоналізації базується на вимогах сучасного етапу розвитку продуктивних сил. Їх еволюція привела до появи величезної кількості нових виробництв і ускладнення продукції, яка випускається, у результаті чого навіть у межах великих промислово розвинутих країн виявилось економічно неефективним виробляти всі види продукції. Найважливіший фактор прогресу – міжнародний поділ праці, який набуває внутрішньогалузевого характеру й супроводжується підвищенням ролі спеціалізації та кооперації виробництва (у сучасних умовах на деталі, вузли й іншу проміжну продукцію припадає до 40% світової торгівлі машинами та обладнанням). Величезне значення для інтернаціоналізації має прорив в інформаційно-комунікаційній сфері. З одного боку, він спричиняє появу пов'язаного із цією сферою нового ринку товарів і послуг, з іншого – формування систем дає змогу з одного центру управляти розташованим у різних країнах виробництвом. Кінцевий результат цих процесів – поглиблення інтернаціоналізації виробництва, що полягає у створенні кінцевого продукту в різних країнах, коли на різних стадіях беруть участь виробники багатьох країн світу.

Згідно дослідженням В. Кифяк найслабшими ланками інституційного механізму розвитку аграрного сектора України є суспільна політична довіра, політика аграрної підтримки, забезпечення прав власності, доступність кредитних ресурсів, фаворитизм у рішеннях уряду [6, с. 127-128].

Розглядаючи інституційне забезпечення розвитку аграрного сектору неможливо не розглянути загальне економічне становище домогосподарств та країн в цілому, особливо тих, що розвиваються. Протягом останніх чотирьох десятиліть сільськогосподарські дослідження були основним інструментом політики у боротьбі з бідністю в країнах, що розвиваються. Спочатку це було розроблено з точки зору зменшення бідності продовольством. Однак, оскільки політична економія донорської допомоги та національна державна політика еволюціонували, так само змінюються і цілі політики сільськогосподарських досліджень. Мета виробництва більше їжі швидко перейшла до збільшення продуктивності сільського сектору; припускаючи, що стійкі темпи економічного зростання знизять випадки бідності як у сільській, так і в міській місцевості. Зрештою, захист навколишнього природного середовища був доданий до завдань, яких повинні досягти сільськогосподарські дослідження. Зовсім недавно сільськогосподарські дослідження попросили переглянути і посилити їх вплив на набагато ширше визначену концепцію бідності та фактори, що її спричиняють. Такі зміни цілей політики цілком справедливо відображають наше зростаюче розуміння природи та причин бідності та складності зв'язку між новими технологіями, економічним зростанням та скороченням бідності. Вони також відображають вплив дедалі різноманітнішого набору груп інтересів як на міжнародній, так і на національній арені

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

державної політики. Як результат, системи досліджень сільського господарства у країнах, що розвиваються, знаходять свій внесок у національний добробут.

Висновки. Основною відмінністю інституціонального середовища аграрної сфери України є те, що його інституціональна основа визначає засадничу структуру виробництва, яка має тенденцію, як вже відзначалося, увічнювати економічну слаборозвинутість. Тому організації, що створюються, за всього різноманіття їх форм та видів у різні періоди трансформаційних або стабілізаційних процесів, виникають незалежно від декларованих мотивів політичних та економічних керівників, саме для закріплення цього, або ж ця ситуація є домінуючою на фоні поодиноких виключень.

Прогресивні інституціональні перетворення аграрного сектору економіки України мають сформувані «мультиплікативний ефект» для інших галузей АПК. У свою чергу, прогресивні інституціональні зміни аграрного сектора не дадуть бажаного ефекту без аналогічних змін у всій економіці України і, насамперед, суміжних з аграрним сектором економічних галузях АПК.

Інституційні механізми досліджень аграрного сектору, безсумнівно, постають ключовим обмеженням у зусиллях із застосування досконалості в науці до зусиль, спрямованих на подолання бідності. За останні сорок років цій перспективі приділялося мало уваги. Як наслідок, не лише зростають кризи в багатьох системах досліджень сільського господарства, але й дуже мало комфорту в сучасних політичних трактуваннях цієї проблеми. З точки зору політики, багато недоліків існуючих концептуальних підходів до розвитку технологій можуть бути доповнені аналітичними принципами. Ключовим уроком для політичних аналітиків є необхідність вміти брати участь у суті процесу інновацій та дисциплінарних викликах, які може спричинити його якісний характер. Для тих, хто відповідає за реформування системи, потрібно бути готовим забезпечити достатній простір для безперервного процесу інституційних змін, що передбачається в більшості сучасних думок про те, як насправді працюють інновації. Чому існує небажання займатися інституційними питаннями, відповісти непросто. Однак ми підозрюємо, що це багато в чому пов'язане із взаємодією трьох факторів.

Перший - це небажання займатися складними питаннями. Набагато простіше оперувати простим розпорядком дня просто тому, що всі можуть зрозуміти та ідентифікувати його з очевидних причин. Проблема, звичайно, полягає в тому, що якщо місія або завдання насправді неправильна (або лише частково), то втрата ресурсів може бути значною.

Другим фактором є інерційність застарілих установ та процедур. У випадку сільського господарства з найменш розвиненими країнами, установи, запроваджені для здійснення «зеленої» революції, могли бути доречними на той час, але очевидно, що ці часи вже давно минули, тоді як самі установи все ще демонструють помітне небажання пристосовуватися та змінюватися.

Третім фактором є сприйняття загрози з боку відповідних частин державного сектору, зокрема самого дослідницького сектору. Хоча насправді часто помиляються, складається враження, що на карту поставлені робочі місця, і що зароблений інтелектуальний капітал раптом знеціниться. Звичайно, реальність така, що такі руйнівні результати набагато більш імовірні за продовження нинішнього стану, але історія говорить нам, що часто власні інтереси неохоче змирюються з необхідністю радикальних змін. З цієї причини ми вважаємо, що до потягу до інституційної реформи слід ставитися з великою обережністю, особливо там, де чутливість є сильною. Але сказавши це, нам також цілком ясно, що порядок денний сільськогосподарських досліджень змінився безповоротно. Питання є більш різноманітними, всеохоплюючими, складнішими і, зрештою, більш безпосередньо стосуються того, як боротися зі значною бідністю в багатьох країнах.

Список використаних джерел:

1. Анисенко, О. В., Вакар К. В. Розвиток аграрного сектору економіки України в умовах інституційних змін / О. В. Анисенко, К. В. Вакар // Агросвіт, 2018. № 9. - С. 27–32.
2. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. – Режим доступу : <https://www.consumer.gov.ua> (дата звернення: 11.01.2020).

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

3. Інформаційно-аналітичний портал АПК України: офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://agro.me.gov.ua/ua/napryamki/rozvitok-silskih-teritorij/silskogospodar.ske-doradnictvo> (дата звернення: 11.01.2020).
4. Національна академія аграрних наук України: офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://naas.gov.ua/> (дата звернення: 11.01.2020).
5. Урба, С. І. Пріоритети та інструменти розвитку аграрного сектора в системі забезпечення економічної безпеки України: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.03 / Урба Світлана Іванівна; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів, 2019. - 562 с.
6. Лопатинський, Ю. М. Розвиток аграрного сектора національної економіки на інституційних засадах: монографія / Ю. М. Лопатинський, В. І. Кифяк; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці: Чернів. нац. ун-т, 2014. - 246 с.
7. Пугачов, М. І. Аграрний сектор економіки України в умовах інституційних змін / М. І. Пугачов // Економіка АПК. - 2017. - № 5. - С. 12-18.
8. Гальцова, О. Л. Інституційне використання ресурсного потенціалу АПК в реалізації аграрної політики регіону / О. Л. Гальцова // Інституційний вектор економічного розвитку = Institutional Vector of Economic Development: Збірник наукових праць МІДМУ «КПУ». - 2012. - Вип. 5 (1). – С. 143-158.
9. Гальцова, О. Л. Інституційна інтеграція аграрного сектора України / О. Л. Гальцова // Причорноморські економічні студії. - 2017 – Вип. 13, Ч. 1. - С. 210–214.
10. Zinchuk, T., Kutsmus, N., Kovalchuk, O., Dankevych, V., Usiuk, T. Institutional Transformation of Ukraine's Agricultural Sector. REVIEW OF ECONOMIC PERSPECTIVES – NÁRODOHOSPODÁRSKÝ OBZOR VOL. 17, ISSUE 1, 2017, pp. 57–80, DOI: 10.1515/revrecp-2017-0003.
11. Норт, Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики / Д. Норт; пер. с англ. А. Н. Нестеренко; предисл. и науч. ред. Б. Э. Мильнера. - Москва: Начала, 1997. - 180 с.

UDC 338.43

JEL Classification : Q18, B52

O. L. Galtsova, Doctor of Economics,
Professor,

O. I. Trokhymets, Doctor of Economics,
Professor

PECULIARITIES OF INSTITUTIONAL SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF THE AGRICULTURAL SECTOR OF THE ECONOMY OF UKRAINE

Abstract. *The urgency of institutional support for the development of the agro sector of the economy is due to the fact that institutional transformations are carried out in the process of reforming agricultural relations.*

In up-to-date conditions, the implementation of state agricultural policy involves the development and introduction of a strategic concept of rural development and the existence of an institutional network for its implementation.

Such researchers as O. L. Galtsova, P. T. Sabluk, V. I. Puhachov, O. V. Anysenko, Ju. M. Lopatynkyi, V. I. Kyfiak, S. Urba paid attention to this issue in their scientific works.

Institutional support and development of the agro sector in the context of transformational changes in the national economy, as well as problems related to the patterns and features of market agrarian transformations are not fully studied.

The main purpose of the article is to analyze the features of institutional support for the development of the agro sector of Ukraine's economy.

The article examines the regulatory and legal support of the process of institutional support for the development of the agro sector of Ukraine's economy. The current state and main problems in the implementation of institutional transformations under the conditions of transformational changes are determined. It is established that progressive institutional changes in the agro sector will not give the desired effect without similar changes in the entire economy of Ukraine.

The problem of slow institutional support for the development of the agricultural sector depends on the following factors: reluctance to deal with complex issues, inertia of outdated institutions and procedures, perception of threats from relevant parts of the public sector, including the research sector.

Keywords: *institutional support; agricultural sector; national economy; institute; socio-economic development.*

References:

1. Anysenko, O. V., Vakar, K. V. (2018). Development of the agricultural sector of Ukraine's economy in the conditions of institutional changes. *Agroworld*, 9, 27–32 [in Ukrainian].
2. Derzhavna sluzhba Ukrainy z pytan bezpechnosti kharchovykh produktiv ta zakhystu spozhyvachiv [State Service of Ukraine for Food Safety and Consumer Protection]. www.consumer.gov.ua. Retrieved from <https://www.consumer.gov.ua> [in Ukrainian].
3. Informatsiino-analitychnyi portal APK Ukrainy [Information and analytical portal of the AIC of Ukraine]. [agro.me.gov.ua](https://agro.me.gov.ua/ua/napryamki/rozvitok-silskih-teritorij/silskogospodarske-doradnictvo). Retrieved from <https://agro.me.gov.ua/ua/napryamki/rozvitok-silskih-teritorij/silskogospodarske-doradnictvo> [in Ukrainian].
4. Natsionalna akademiia ahrarnykh nauk Ukrainy [National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine]. naas.gov.ua. Retrieved from <http://naas.gov.ua/> [in Ukrainian].

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

---

5. Urba, S. I. (2019). Priorytety ta instrumenty rozvytku ahrarnoho sektora v systemi zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [Priorities and tools for the development of the agricultural sector in the system of economic security of Ukraine]. *Doctor's thesis*. Lviv [in Ukrainian].

6. Lopatynskyi, Yu. M., Kyfiak, V. I. (2014). *Rozvytok ahrarnoho sektora natsionalnoi ekonomiky na instytutsiinykh zasadakh [Development of the agrarian sector of the national economy on institutional principles]*. Chernivtsi: Chernivtsi national. un-t [in Ukrainian].

7. Puhachov, M. I. (2017). Ahrarnyi sektor ekonomiky Ukrainy v umovakh instytutsiinykh zmin [Agrarian sector of Ukraine's economy in the conditions of institutional changes]. *Ekonomika APK – Economics of APC*, 5, 12–18 [in Ukrainian].

8. Galtsova, O. L. (2012). Instytutsiine vykorystannia resursnoho potentsialu APK v realizatsii ahrarnoi polityky rehionu. Instytutsionalnyi vektor ekonomichnoho rozvytku [Institutional use of resource potential of agro-industrial complex in realization of agrarian policy of the region]. *Institutional Vector of Economic Development – Institutional Vector of Economic Development*, 5 (1), 143–158 [in Ukrainian].

9. Haltsova, O. L. (2017). Instytutsionalna intehratsiia ahrarnoho sektora Ukrainy [Institutional integration of the agricultural sector of Ukraine]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Black Sea Economic Studies*, 13(1), 210-214 [in Ukrainian].

10. Zinchuk, T., Kutsmus, N., Kovalchuk O., Dankevych, V., Usiuk, T. (2017). Institutional Transformation of Ukraine's Agricultural Sector. *REVIEW OF ECONOMIC PERSPECTIVES – NÁRODOHOSPODÁŘSKÝ OBZOR*, 17(1), 57–80. DOI: 10.1515/revecp-2017-0003 [in English].

11. North, D. (1997). *Instituty, institucionalnye izmeneniia i funkcionirovanie ekonomiki [Institutions, institutional changes and the functioning of the economy]*. Moskva: Nachala [in Russian].

Надійшла 15.09.2020

Гальцова О. Л., Трохимець О. І. Особливості інституційного забезпечення розвитку аграрного сектору економіки України. *Науковий вісник Полісся*. 2020. № 2 (21). С. 67-72.

Гальцова Ольга Леонідівна	доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри національної економіки, маркетингу та міжнародних економічних відносин, Класичний приватний університет; orcid.org/0000-0003-0012-0371; E-mail:olgagaltsova67@gmail.com;
Galtsova Olga Leonidivna	Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of National Economy, Marketing and International Economic Relations, Classic Private University; orcid.org/0000-0003-0012-0371; E-mail:olgagaltsova67@gmail.com;
Трохимець Олена Іванівна	доктор економічних наук, професор, професор кафедри національної економіки, маркетингу та міжнародних економічних відносин, Класичний приватний університет; orcid.org/0000-0001-7587-7948; E-mail:Yelena.Trohim@gmail.com;
Trokhymets Olena Ivanivna	Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of National Economy, Marketing and International Economic Relations, Classic Private University, Zaporizhzhia, Ukraine; orcid.org/0000-0001-7587-7948; E-mail:Yelena.Trohim@gmail.com.